

YARGITAY CEZA VE HUKUK DAİRELERİNDE ÇALIŞMA YOĞUNLUĞU İLE VERİMLİLİK ALGISININ UYGULAMALI İNCELEMESİ

APPLIED ANALYSIS OF WORK INTENSITY IN PENAL AND CIVIL CHAMBERS AND PERCEPTION OF EFFICIENCY

Murat KORKMAZ*

Özet: Bu araştırma 2000-2011 yılları arasında Yargıtay başkanlığı Ceza ve Hukuk dairelerinin çalışma yoğunluğunun incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma tarama modeli niteliğindedir. Araştırmada ayrıca Yargıtay daireleri tarafından verilen kararlara ilişkin farklılıkların belirlenmesinde t-testi ve anova testlerinden faydalanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS18 paket programı kullanılmıştır. Araştırma sonunda Genel olarak hem Ceza hem de Hukuk dairelerine son 11 yılda gelen dosya sayısında çok yüksek oranlarda artış olduğu, dosya sayısında ki artışın Yargıtay dairelerindeki çalışma temposunu da sürekli olarak yükselttiği tespit edilmiştir. Artan çalışma temposunun verimliliği düşürdüğü, ortalama her iki dairede de verilen karar yüzdesinde dosya sayısı ile beraber çok ciddi düşüşler gerçekleştiği belirlenmiştir. Ayrıca Ceza dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayısında anlamlı bir farklılık bulunurken, Hukuk dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayılarında ve her iki dairenin verdiği toplam karar sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yargıtay, Ceza, Hukuk ve Dairesi, İş yükü

Abstract: This research between the years 2000-2011 presidency of the Supreme Court Criminal and Civil apartments is to examine the intensity of the work. Research is the nature of scan pattern. The study also relates to the decision by the Supreme Court apartments differences in the determination of t-test and ANOVA tests were utilized. In the analysis of the data obtained 18 SPSS software package was used. Overall both the Criminal Law at the end of the study as well as to their apartment from the last 11 years there is an increase in the number of files at a very high rate, the increase in the number of files in the apartment Supreme Court determined that the tempo of work has been continuously upgraded . Increased pace of work to reduce the efficiency of the average percentage of the decisions in both apartments together with a very serious decline in the number of files it is determined that . Also Criminal apartments on a yearly basis the decision in the number of significant differences were found , law offices on a yearly basis the decision counts and every two circles given by the total number of decisions of no significant differences between the results reached.

Keywords: Supreme Court, Criminal and Civil Administration, Workload

GİRİŞ

Toplumun adalet gereksinimini gidermek amacıyla Anayasal bir kurum olarak faaliyette bulunan Yargıtay; Anayasamızın 154.maddesine koşut olarak düzenlenen 2797 sayılı Yargıtay Yasası'nın 1. maddesinde; Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciiine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olup, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile bu Kanun ve diğer kanunların hükümlerine göre görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir¹. Bu anayasal ve yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, ülkemizde adli yargı yüksek mahkemesi bir tanedir, o da "Yargıtay"dır

Yargıtay'ın karar organları Daireler, Hukuk Genel Kurulu, Ceza Genel Kurulu, Büyük Genel Kurul, Başkanlar Kurulları, Birinci Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu, Yönetim Kurulundan oluşur². Yargıtay'da yirmi üç hukuk ve on beş ceza dairesi olup her dairede bir daire başkanı ile yeteri kadar üye bulunur³. Birinci Başkanlık; Birinci Başkan ve başkanvekilleriyle Genel Sekreterden oluşur⁴.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı; Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet Başsavcı vekili, Cumhuriyet Başsavcı Başyardımcısı ile Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarından oluşur⁵. Hukuk Genel Kurulu, hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinden; Ceza Genel Kurulu, ceza dairelerinin başkan ve üyelerinden oluşur⁶.

Yargıtay Büyük Genel Kurulu; Birinci Başkan, birinci başkanvekilleri, daire başkanları, üyeler ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekilinden oluşur⁷.

Yargıtay'da;

1. Birinci Başkan ile birinci başkanvekillerinden ve daire başkanlarından oluşan Başkanlar Kurulu.

¹ Yargıtay Kanunu, Madde 1, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

² Yargıtay Kanunu, Madde 3, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

³ Adliye Personeli El Kitabı. (2013). M Mahkeme Yönetimi Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Şen Matbaa, Ankara, (Değişik: 9/2/2011-6110/7 md. Madde 5, <http://www.mevzuat.gov.tr>).

⁴ Yargıtay Kanunu, Madde 4, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

⁵ Yargıtay Kanunu, Madde 6, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

⁶ Yargıtay Kanunu, Madde 7, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

⁷ Yargıtay Kanunu, madde 8, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

2. Birinci Başkan ile hukuk dairelerinden seçilen Birinci Başkanvekili ve hukuk daireleri başkanlarından oluşan Hukuk Daireleri Başkanları Kurulu,
3. Birinci Başkan ile ceza dairelerinden seçilen Birinci Başkanvekili ve ceza daireleri başkanlarından oluşan Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu, bulunur⁸.

Birinci Başkanlık Kurulu; Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığında dördü daire başkanı, dördü Yargıtay üyesi olmak üzere sekiz asıl ve ikisi daire başkanı ve ikisi Yargıtay üyesi olmak üzere dört yedek üyeden oluşur⁹. Yüksek Disiplin Kurulu; Yargıtay Birinci Başkanı, birinci başkanvekillerinden kıdemli olanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ile altı hukuk ve üç ceza dairesi başkanları ve başkanlarının katılmadığı dairelerin beş üyesinden oluşur. Yüksek Disiplin Kurulunda ayrıca, Kurula asıl üye olarak katılmayan daire başkanları ile bunların dışındaki dairelerin birer üyesi yedek üye olarak bulunur¹⁰.

Yönetim Kurulu; Yargıtay Birinci Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Genel Sekreter ile Başkanlar Kurulu tarafından iki yıl için seçilen bir asıl ve bir yedek daire başkanı, üç asıl ve iki yedek Yargıtay üyesinden oluşur¹¹.

Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevlerinden Bahsedilecek Olursa;

Yargıtay'ın görevleri şunlardır: Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümleri ilk ve son merci olarak inceleyip karara bağlamak, Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili ve özel kanunlarında belirtilen kimseler aleyhindeki görevden doğan tazminat davalarına ve bunların kişisel suçlarına ait ceza davalarına ve kanunlarda gösterilen diğer davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmak, Kanunlarla verilen diğer işleri görmektir¹².

⁸ Yargıtay Kanunu, madde 9, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

⁹ Yargıtay Kanunu, madde 10, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹⁰ Yargıtay Kanunu, madde 11, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹¹ Yargıtay Kanunu, madde 12, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹² Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, Madde 13, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

Hukuk Daireleri İle Ceza Daireleri Kendi Aralarında İşbölümü Esasına Göre Çalışır:

Hukuk dairelerinde;

- a) Daireler arasındaki işbölümünün belirlenmesinde mahkeme kararındaki nitelendirme esas alınır.
- b) Bir davadaki uyuşmazlık konusu, taraflar arasındaki hukukî ilişkinin aslına değil de bu ilişkiden doğan diğer isteklerle ilgili ise temyiz incelemesi asıl hukukî ilişkiye ait hüküm ve kararları incelemekle görevli dairece yapılır.
- c) Bir davada birden fazla hukuk dairesinin görevine giren uyuşmazlık söz konusu ise temyiz incelemesi uyuşmazlığı doğuran asıl hukukî ilişkiye ait hüküm ve kararları inceleyen dairece yapılır.
- d) Bir davada uyuşmazlık konusu hukukî ilişki birden fazla dairenin görev alanına giren karma sözleşmeye yahut birden ziyade sözleşme türüne ayrı ayrı dayanıyorsa temyiz incelemesi bunlardan 22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanunundaki özel sözleşme türüne ilişkin davalara ait hüküm ve kararları incelemekle görevli dairece yapılır.
- e) Bir sözleşme ile ilgili alacak ve tazminat davalarının temyiz incelemesini yapmakla görevli daire, bu sözleşme türüne ilişkin tespit davalarının temyiz incelemesini de yapmakla görevlidir.
- f) Bir dava dosyasının incelenerek eksikliklerinin giderilmesinden sonra geri çevrilmesi için mahalline gönderilmesi veya duruşmasının olması o dosyanın görevli daireye gönderilmesine engel teşkil etmez.
- g) Özel kanunlardan doğan ve ayın davası açılması imkânı bulunmayan durumlarda açılan tazminat davaları ile 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 186. maddesi hükmünden yararlanılmak suretiyle tazminata dönüştürülen davalara ilişkin olarak verilen hüküm ve kararların temyiz incelemesi ayın uyuşmazlığını inceleyecek dairece yapılır.
- h) İşbölümünde hukuk dairelerinden herhangi birinin görevinde olduğu belirlenmemiş davalara bakmak üzere bir daire görevlendirilir¹³.

¹³ Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, madde 14, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

Ceza dairelerinde;

- a) Daireler arasındaki işbölümünün belirlenmesinde dava açılan belgedeki nitelendirme esas alınır. Açıklama ile sevk maddelerinin uyumsuz olduğu durumlarda, açıklamaya itibar edilir.
- c) Temyiz davasına bakmakla görevli olan daire, Yargıtay'ın ilk derece mahkemesi olarak bakmakla görevli olduğu davalar ile olağanüstü kanun yollarına ilişkin davalara bakmakla da görevlidir.
- d) Hüküm veren dairenin, Ceza Genel Kurulu kararına uymayarak kendi kararında direnmesi hâlinde Ceza Genel Kurulunca verilecek ikinci karar kesin olup, ilgili dairece uyulması zorunludur.
- e) İşbölümünde ceza dairelerinden herhangi birinin görevinde olduğu belirlenmemiş davalara bakmak üzere bir daire görevlendirilir.

Dairelerden birinin yıl içinde gelen işleri normal çalışma ile karşılanamayacak oranda artmış ve daireler arasında iş bakımından bir dengesizlik meydana gelmiş ise takvim yılı başında birinci fıkrada belirlenen usule göre bir kısım işler başka daireye verilebilir¹⁴.

Yargıtay organlarının görevlerinden bahsedecek olursak; *Hukuk ve Ceza Genel Kurullarının görevleri*; Yargıtay dairelerinin bozma kararlarına karşı mahkemelerce verilen direnme kararlarını inceleyerek karar vermek, aynı veya farklı yer bölge adliye mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar bakımından hukuk daireleri arasında veya ceza daireleri arasında uyumsuzluk bulunursa, Hukuk daireleri arasında veya ceza daireleri arasında içtihat uyumsuzlukları bulunursa, Yargıtay dairelerinden biri; yerleşmiş içtihadından dönmek isterse, benzer olaylarda birbirine uymayan kararlar vermiş bulunursa, bunları içtihatların birleştirilmesi yoluyla kesin olarak karara bağlamak¹⁵

Yargıtay Başkan ve üyelerinin görevleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili ile yargılama görevi özel kanunlarınca Yargıtay Genel Kurullarına verilen kişilere ait davaları ilk mahkeme olarak görmek ve hükme bağlamak ve ilk mahkeme olarak özel dairelerce verilen hüküm ve kararların temyiz ve itiraz yo-

¹⁴ Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, madde 14, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹⁵ Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, madde 15 Ek: 26/9/2004-5235/51 md. <http://www.mevzuat.gov.tr>

luyla incelenmesini yapmak, kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektir¹⁶. (Madde 15, <http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Büyük Genel Kurulunun görevleri; birinci başkanı, birinci başkanvekillerini, daire başkanlarını ve bu kanunda gösterilen kurulların üyelerini seçmek, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili adaylarını belirlemek, özel kanunların Yargıtay üyelerinin katılmasını öngördüğü kurullara üye seçmek veya üye adayı belirlemek, Yargıtay İç Yönetmeliğini yapmak ve gerektiğinde değiştirmek, Hukuk Genel Kurulunun benzer olaylarda birbirine aykırı biçimde verdiği kararları ile Ceza Genel Kurulunun yine benzer olaylarda birbirine aykırı olarak verdiği kararları veya Hukuk Genel Kurulu ile Ceza Genel Kurulu; Hukuk Genel Kurulu ile bir hukuk dairesi; Hukuk Genel Kurulu ile bir ceza dairesi veya Ceza Genel Kurulu ile bir ceza dairesi; Ceza Genel Kurulu ile bir hukuk dairesi veya bir hukuk dairesi ile bir dairesi ceza arasındaki içtihat uyumsuzluklarını gidermek ve içtihatları birleştirmek, kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektir.

Başkanlar kurullarının görevleri;

a) Hukuk ve ceza daireleri arasında meydana gelen görev ve iş bölümü uyumsuzluklarını kesin karara bağlamak, fiili veya hukuki imkânsızlık sebebiyle bir dairenin görevine giren işe bakamaması halinde bir başka daireyi görevlendirmek, içtihadı birleştirme görüşmelerine ve kararlarının alınmasına ilişkin olarak ilke kararları almak, Birinci Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu ile Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları kesin olarak karara bağlamak, kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektir¹⁷

Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulunun görevi; Hukuk Daireleri arasında meydana gelen görev ve işbölümü uyumsuzluklarını karara bağlamaktır.

Ceza Daireleri Başkanlar Kurulunun Görevi: Ceza daireleri arasında meydana gelen görev ve işbölümü uyumsuzluklarını karara bağlamaktır.

¹⁶ Yargıtay Kanunu, madde 16, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹⁷ Yargıtay Kanunu, madde 17, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

Birinci Başkanlık Kurulunun görevleri; yeni gelen üyelerin yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belli etmek, zorunlu hallerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek, Yargıtay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek, Yargıtay Birinci Başkanı, birinci başkanvekilleri daire başkanları ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekilinin hâkimlik vakar ve onuruna ve kişisel haysiyetlerine dokunan veya görev gereklerine uygun düşmeyen davranışlarından, kişisel ve görevle ilgili suçlardan dolayı ön veya ilk soruşturma yapmak ve bu soruşturmanın, bir daire başkanı veya üye tarafından yapılması gerektiği takdirde, hakkında soruşturma yapılacak olandan kıdemli olması koşulu ile bu görevliyi belli etmek, bu mümkün olmadığı takdirde eşit kıdemli, o da yok ise en yakın kıdemli başkan veya üyeyi görevlendirmek, Yetkili merciin neresi olduğu belirtilmemiş olan yönetim işlerinin yerini belli etmek veya bu işleri yapmak, kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektir¹⁸

Yüksek Disiplin Kurulu; Yargıtay üyeliği vakar ve onuruna dokunan, kişisel haysiyet ve itibarını kıran veya görev icaplarına uymayan davranışlarından dolayı Yargıtay Birinci Başkanı, birinci başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili hakkında disiplin kovuşturmasını gerektiren eylemin ağırlığına göre “Uyarma” veya “Görevden çekilmeye davet” işlemlerinden birini uygular¹⁹

En son olarak Yönetim Kurulunun görevleri ise hâkimlik ve savcılık sınıfından olmayan Yargıtay personelinin atama ve nakil, yükselme, disiplin ve sair özlük işlerini yürütmek ve bunlarla ilgili karar ve tedbirleri almak ve yönetmelikleri yapmak,

Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektir²⁰. Yargıtay; ülke nüfusunun giderek artmasına karşın, Hâkim ve Cumhuriyet Savcısı ile yargı çalışanlarının sayılarının yeterli düzeye ulaşamaması, toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı, dava ve yargılama süreçlerinin hızlandırılması konusunda yapılan çalışmaların usul ve yasa değişiklikleri ile sınırlı kalması, bütçeden yargıya ayrılan payın azlığı,

¹⁸ Madde 18, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

¹⁹ Madde 19, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

²⁰ Madde 20, <http://www.mevzuat.gov.tr>.

bölge Adliye Mahkemelerinin faaliyete geçirilememesi, bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumunun ülkemiz hukukuna katkıları düşünülerek belli standart ve düzeye getirilememesi, belli konulara bakacak şekilde mahkeme ve hâkimlerin uzmanlaşmalarının yeterince öne çıkarılmaması, “Adli Kolluk Teşkilatı” ile “Adli Tebligat Memurluğunun” kurulmaması, Yargıtay’ın bilgi birikiminin mahkemelere yeterince aktarılamaması ve etkili iletişimin kurulamaması gibi benzeri olumsuzlukların sonucu olarak iş yükünün ve dava dosyalarının giderek artması nedeniyle, misyon ve vizyonunda hedeflenen işlevini yerine getirmekte zorlanır hale gelmiştir²¹.

765 sayılı Türk Ceza Yasasının, 5252 sayılı Yasanın 12. maddesiyle, 1412 sayılı Ceza Yargılaması Usulü Yasasının ise 5320 sayılı Yasanın 18. maddesiyle yürürlükten kaldırılarak, bu yasaların sistematik ve içerik olarak tümünden değiştirilmesi, yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının yürürlüğe girdiği 01.06.2005 tarihinden önce bir, yürürlüğe girdikten sonra dokuz defa, 5271 sayılı Ceza Yargılaması Yasasının ise yürürlüğe girdiği 01.06.2005 tarihinden önce iki, yürürlüğe girdikten sonra beş defa değiştirilmesi, sonradan yapılan her değişiklik nedeniyle lehe yasa uygulaması kuralı uyarınca Yargıtay’da bekleyen dosyaların yerel mahkemelere geri gönderilmesi, infaz işlemleri tamamlanmayan ve hatta bazı hallerde infazı tamamlanmış dosyaların da yasal zorunluluk nedeniyle yeniden hukuki denetim sürecine tabi tutulması sonucu, Yargıtayın iş yükü geçen yıllara oranla çok fazla artmış, bu da birikime ve dolayısıyla da davaların makul sürede karara bağlanamamasına neden olmuştur²².

Yargıtay’ın karşı karşıya kaldığı yoğun iş yüküne bakıldığında; 2000 yılında Yargıtay Ceza Dairelerince verilen toplam kararın % 58 ‘i onama, % 25 ‘i bozma kararları iken, 2005 yılında onama kararlarının oranı % 18’e düşmüş, bozma kararlarının oranı ise % 64’e yükselmiştir, 2010 yılında ise onama kararlarının oranı % 20, bozma kararlarının oranı ise % 53 olmuştur.

Yargıtay Ceza Dairelerindeki dosya sayılarının 2000-2010 yılları arasında; bir önceki yıldan devralınan toplam dosya sayısı²³ 2000 yılın-

²¹ Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan “Yargı Reformu Strateji Taslağı” hakkındaki Yargıtay Görüşü s.16- 17.

²² Akçın, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../Akcin_YargitayCezaDaireleriIsYuku.

²³ Yargıtay’da bulunan 11 Ceza Dairesine bir önceki yıl olan 1999 yılından devredilen

da 13.217 iken, 2010 yılında 304.071'e, gelen dosya sayısı 2000 yılında 139.215 iken, 2010 yılında 269.505'e, bakılan toplam dosya sayısı 2000 yılında 152.432 iken, 2010 yılında 573.576'ya, sonuçlandırılan dosya sayısı²⁴ 2000 yılında 126.958 iken, 2010 yılında 209.076'ya, bir sonraki yıla devreden dosya sayısı 2000 yılında 25.747 iken, 2010 yılında 364.500'e ulaşmıştır²⁵. (Akçin, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../AKCIN_Yargitay-CezaDaireleriIsYuku)

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı dosyaları ise önceki yıldan devralınan dosya sayısı 2000 yılın da 101.085 iken, 2010 yılında 387.730'a gelen dosya sayısı 2000 yılında 187.196 iken, 2010 yılında 341.002'ye, bakılan toplam dosya sayısı 2000 yılında 228.281 iken, 2010 yılında 732.934'e, sonuçlandırılan dosya sayısı 2000 yılında 144.213 iken, 2010 yılında bu sayı 281.961'e ulaşmıştır²⁶.

Esasen yargı, dünyada olduğu gibi, yapılan işin niteliği itibariyle yavaş işleyen bir kurum olmakla birlikte, yukarıda arz ve izaha çalışıldığı üzere ağır iş yükü altında bulunan Yargıtay'da; 2000 yılında ceza dairelerinde ortalama dosya inceleme süresi 53 gün iken, 2009 yılı itibariyle bu süre 399 güne çıkmıştır.

Diğer taraftan; asıl işlevi, esastan temyiz incelemesi yaparak yerel mahkemeler tarafından verilen kararları sadece kanun ve hukuka uygunluğu bakımından incelemek, diğer bir deyişle içtihat yaratmak olan Yargıtay'ın, 2010 yılı itibariyle Ceza Dairelerince verilen kararların

- % 5 geri çevirme,
- % 1 görevsizlik,
- % 2 yargı yeri belirleme,
- % 9 zamanaşımı,
- % 20 onama,
- % 2 kısmen onama kısmen bozma,

- % 53 ise bozmaya ilişkin olup, bu oranlardan da anlaşılacağı üzere birçok ülkede Yargıtay'ın karşılığını oluşturan yüksek mahkemelerin

toplam dosya sayısıdır.

²⁴ Yıl içinde karara bağlanan toplam dosya sayısıdır.

²⁵ Akçin, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../Akcin_YargitayCezaDaireleriIsYuku

²⁶ Akçin, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../Akcin_YargitayCezaDaireleriIsYuku

aksine, ülkemizde yoğun iş yükü ve Bölge Adliye Mahkemelerinin faaliyetine geçmemesi nedeniyle ilk derece mahkemesi gibi çalışarak hem hukuk, hem de maddi olay denetimi yapmak durumunda kalmıştır²⁷.

2014 yılına gelindiğinde ise Yargıtay Hukuk ve Ceza Genel Kurulları ile dairelerine 2013 yılında toplam 895 bin 402 dosya gelmiş, 507 bin 44 dosya da önceki yıldan devretmiştir. Çıkarılan dosya sayısı ise 2013'te 882 bin 775 olmuştur²⁸.

Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun 24 Ocak 2014'te gerçekleştirilen toplantısına ilişkin kararda, Yargıtay'ın iş durumuna ilişkin veriler yer almıştır. Buna göre, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile dairelerine 2013 yılında 506 bin 481 dosya gelirken, 165 bin 580 dosya bir önceki yıldan devretmiştir. Çıkarılan dosya geçen yıl 507 bin 525 olmuştur. Bu yıla 164 bin 535 dosya devretmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile dairelerine ise 2013 yılında 388 bin 921 dosya gelmiştir. Bir önceki yıldan geçen yıla devredilen dosya sayısı 341 bin 464, 2013 yılında çıkarılan dosya 375 bin 250, bu yıla devreden dosya sayısı ise 355 bin 134 olmuştur. Toplamda ise Yargıtay'a geçen yıl 895 bin 402 dosya geldi. Ayrıca 507 bin 44 dosya bir önceki yıldan devretmiştir²⁹.

Çıkarılan dosya sayısı geçen yıl 882 bin 775 olurken, bu yıla 519 bin 669 dosya devredildi.

Ancak ceza davalarındaki birikimin ve ortalama inceleme sürelerinin artmasının tek nedeni olmamakla birlikte, en başta gelen nedeni Ceza ve Ceza Yargılaması Yasalarının içerik ve sistematik olarak tümünden değiştirilmesi ile yürürlüğe girmelerinin öncesi ve sonrasında yapılan değişikliklerden kaynaklandığı, bu nedenle de geçici bir nitelik arz ettiği, buna karşın 5235 sayılı Yasa ile kurulan Bölge Adliye Mahkemelerinin fiilen faaliyete geçmesiyle Yargıtay'ın iş yükünün önemli bir oranda azalacağı, ayrıca Yargıtay'ın Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) içerisinde yer almasının da bilgi birikiminin mahkemelere aktarılmasına ve etkili bir iletişimin kurulmasına neden olacağı, bunun da hâkimlerin eğitimine katkı sağlayacağı, dolayısıyla da kararların isabet oranını arttıracığı kuşkusuzdur³⁰

²⁷ Akçin, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../Akcin_YargitayCezaDaireleriIsYuku

²⁸ Anadolu Ajansı, <http://haberciniz.biz/yargitayin-is-yuku-2571096h.htm>

²⁹ Anadolu Ajansı, <http://haberciniz.biz/yargitayin-is-yuku-2571096h.htm>

³⁰ Akçin, www.yargitay.gov.tr/abproje/.../Akcin_YargitayCezaDaireleriIsYuku

YARGITAY HUKUK DAİRELERİ İŞ BÖLÜMÜ

1) Yargıtay Hukuk Daireleri arasında işbölümü, temyiz incelemesinin sonuçlandırılmasında zaman kayıplarını önlemek, uzmanlaşmayı, akademik çalışma ve işbirliğini desteklemek, hukuksal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenerek yönlendirici olabilmek ve Hukuk Dairelerinin hukuksal kimliklerini güçlendirmek amacıyla, aşağıda yer alan “ihtisas alanı ve temel görev esasları” çerçevesinde yapılır.

2) İhtisas Alanı;

2.1) Yargıtay Hukuk Daireleri, “Medeni Hukuk Daireleri”, “Gayrimenkul Hukuku Daireleri”, “Ticaret ve Borçlar Hukuku Daireleri”, “İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Daireleri” olmak üzere dört “ihtisas alanı” altında toplanır.

2.2) Her Hukuk Dairesi, kural olarak yalnızca bir ihtisas alanı altında yer alır.

2.3) Zaruret bulunması halinde bir hukuk dairesi, iki ihtisas alanı altında yer alabilir.

3) Temel Görev;

3.1) Her Hukuk Dairesi, ihtisas alanına giren temel görev ya da görevlere sahiptir.

3.2) Hukuk Dairelerine, kural olarak, temel görevi ile bağdaşmayan görevler verilmez.

4) Zorunluluk bulunması halinde bir daireye, bu durum ortadan kalkıncaya kadar, ihtisas alanı ve temel görevi dışında da görev verilebilir³¹.

Tablo1. Yargıtay Hukuk Daireleri ve Görev Alanları ³²

DAİRELER	İHTİSAS ALANI	TEMEL GÖREV
1.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku	Gayrimenkul Mülkiyeti – Tapu Sicili
2.HUKUK DAİRESİ	Medeni Hukuk	Aile Hukuku (Evlilik Hukuku)

³¹ <http://www.yargitay.gov.tr>

³² <http://www.yargitay.gov.tr>

DAİRELER	İHTİSAS ALANI	TEMEL GÖREV
3.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Sebepsiz Zenginleşme, Kusursuz Sorumluluk, AbonelikSözleşmeleri, Adi Ortaklık, Aile Hukuku (Nafaka, tazminat)
4.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Haksız Fiil Tazminatı
5.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Kamulaştırma, Devlet Tarafından Mülkiyet Hakkının İhlalindenKaynaklanan Tazminat
6.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Kira Hukuku
7.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	Kadastro Hukuku, İş Hukuku
8.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku, Medeni Hukuk	Zilyetlik Hukuku, Miras Hukuku, İcra ve İflas Hukuku
9.HUKUK DAİRESİ	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	İş Hukuku
10.HUKUK DAİRESİ	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	Sosyal Güvenlik Hukuku
11.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Ticaret Hukuku / Sigorta Hukuku
12.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	İcra ve İflas Hukuku
13.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Sözleşme Hukuku, Tüketici Hukuku
14.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku	Şahsi Haklar, Sınırlı Ayni Haklar, Kamu Orta Malları, Gayrimenkul Mülkiyetinin sınırları, Ortaklığın Giderilmesi
15.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Eser Sözleşmeleri
16.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku	Kadastro Hukuku, İmar Hukuku
17.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Trafik Kazalarından Kaynaklanan tazminat, Sigorta Hukuku, Mercî Tayini
18.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku, Medeni Hukuk	Kat Mülkiyeti, Kamulaştırma, Kişiler Hukuku, Hısımlık, Vesayet
19.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Ticaret Hukuku, Bankalar Hukuku
20.HUKUK DAİRESİ	Gayrimenkul Hukuku	Orman Hukuku, Hâkimin reddi
21.HUKUK DAİRESİ	İş ve sosyal Güvenlik Hukuku	Sosyal Güvenlik Hukuku
22.HUKUK DAİRESİ	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	İş Hukuku
23.HUKUK DAİRESİ	Borçlar-Ticaret Hukuku	Ticaret Hukuku, Kooperatifler Hukuku

YARGITAY CEZA DAİRELERİ İŞ BÖLÜMÜ

- 1) Bu işbölümünün yürürlüğe girdiği tarih dâhil olmak üzere, tebliğnamesi bu tarihten sonra düzenlenen işlerin temyiz incelemesi, bu işbölümüne göre görevli bulunan ceza dairesi tarafından yapılır.
- 2) Daireler, bu işbölümü kararının yürürlüğe girdiği tarihte esasına kayıtlı bulunan işler ile daha önce kendisine gelip bozma veya herhangi bir nedenle daire dışına gönderdiği işlerden geri gelenlere bakarlar.
- 3) Eylemlerin nitelendirilmesine ve suçların unsurlarının değiştirilerek başka bir suça dönüştürülmesine ilişkin olarak yeni düzenleme yapılması halinde, görevin belirlenmesinde yeni adlandırmaya itibar edilir.
- 4) Kaçakçılık ve buna bağlı olarak işlenen evrakta sahtecilik suçlarından birlikte dava açılmış olması halinde verilen kararın temyiz incelemesi 7. CD tarafından yapılır.

Tablo2. Yargıtay Ceza Daireleri ve Görev Alanları³³

Ceza daireleri	Görevleri
1.ceza dairesi	Madde 81, 82, 83, 84, 87/4
2.ceza dairesi	Madde 141 ila 147, 163, 165, 167, 168, 169
3.ceza dairesi	Madde 86, 87, 88, 6831 sayılı yasaya aykırılıktan kaynaklanan işler
4.ceza dairesi	Madde 97, 98, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 181, 182, 183, 184
5.ceza dairesi	Madde 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266
6.ceza dairesi	Madde 141 ila 147, 148, 149, 150, 167, 168, 169
7.ceza dairesi	Özel Ceza Yasalarından veya Kabahatler Yasası'ndan doğan ve başka dairelerin görev alanına girmeyen suçlar ve kararlar

³³ <http://www.yargitay.gov.tr>

Ceza daireleri	Görevleri
8.ceza dairesi	Madde 94, 95, 96, 154, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 243, 244, 245, 246, 3091 sayılı taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüzlerin önlenmesi hakkındaki yasaya ilişkin işler, 5464 sayılı banka kartları ve kredi kartları yasasına ilişkin işler, 6136 sayılı ateşli silahlar ve bıçaklar ile diğer aletler hakkında yasaya ilişkin işler, bu işbölümüne göre ceza dairelerinden herhangi birinin görevine girmeyen ve Türk ceza yasasından kaynaklanan tüm diğer suçlar
9.ceza dairesi	Madde 76, 77, 78, 79, 80, 219, 220, 221, 222, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Yasaya ilişkin işler, 1631 sayılı Askeri Ceza Yasasının 131. maddesinde düzenlenen suçlar, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkındaki Yasa, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilat Yasası, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası, 4959 sayılı Topluma Kazandırma Yasası, 5253 sayılı Dernekler Yasası, 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Yasaya ilişkin işler, 07.12.1994 gün ve 4053 sayılı Yasa ile 2797 sayılı Yargıtay Yasası'nın 14. maddesine eklenen fıkra gereğince, 3953 sayılı Yasaya göre ve Askeri Yargıtay'dan gönderilen dava ve işler ile aynı yasa uyarınca adli yargı mercilerine devredilen dava ve işlerden temyizden intikal edecek olan işler
10.ceza dairesi	Madde 185,186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Yasaya ilişkin işler, 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle ilgili Yasaya ilişkin işler, 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Yasaya ilişkin işler, 5941 sayılı Çek Yasasından kaynaklanan işler (3167 sayılı Yasa 1/4 oranında)
11.ceza dairesi	Madde 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213 sayılı Vergi Usul Yasasından kaynaklanan işler, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'ndan kaynaklanan suçlar

Ceza daireleri	Görevleri
12.ceza dairesi	Madde 85, 89, 90, 91, 92, 93, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 179, 180, 2863 sayılı Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Yasasından kaynaklanan işler, 5271 sayılı CMK'nun 141-144 maddelerinde düzenlenen koruma tedbirleri nedeniyle tazminat, 5941 sayılı Çek Yasasından kaynaklanan işler (3167 sayılı Yasa 1/4 oranında)
13.ceza dairesi	Madde 141 ila 147, 160, 163, 167, 168, 169
14.ceza dairesi	Madde 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 109, 110, 111, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 5941 sayılı Çek Yasasından kaynaklanan işler (3167 sayılı Yasa 1/4 oranında)
15.ceza dairesi	Madde 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 164, 166, 167, 168, 169, 5941 sayılı Çek Yasasından kaynaklanan işler (3167 sayılı Yasa 1/4 oranında)

2797 Sayılı Yargıtay Yasasının 5.maddesi uyarınca Yargıtay'da 21 Hukuk ve 11 Ceza Dairesi ve her dairede bir daire başkanı ve yeteri kadar üye bulunur. Daire başkanları en az 6 yıl Yargıtay üyeliği yapmış kişiler arasından Yargıtay Büyük Genel Kurulunca salt çoğunlukla ve gizli oyla dört yıl için seçilir, süresi bitenler yeniden seçilebilir. Daireler bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır, gizli müzakereler sonunda çoğunlukla karar verirler. Görüşmeye katılan başkan ve üyelerin adları mahalline gönderilecek karar örneklerine de yazılır. Karar çoğunluk ile verilmiş ise karşı oy yazısı, kararların asıl ve örneklerinde gösterilir. Yargıtay incelemesi için dairelere gelen dosyalar bekletilmeksizin görev ve işbölümü, temyiz kabiliyetinin bulunup bulunmadığı, temyiz isteminin süresi içinde olup olmadığı, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden ön incelemeye tutulur. Dairelerin görevi Yargıtay Yasasının 14. maddesinde belirtilmiş olup, ayrıca aynı Yasanın 17. maddesinde Başkanlar Kuruluna, dairelere gelen işler bakımından bir dengesizlik doğması halinde, takvim başında toplanıp bir kısım işleri başka daireye verme yetkisi tanınmıştır. Yargıtay Yasasının 14.maddesi uyarınca; ceza dairelerinin görevlerinin tayininde davadaki tavsif esastır. Birden fazla suç bulunduğu takdirde bunlardan en ağırını incelemeye yetkili daire görevli olup, temyizde sadece temyiz isteğine konu olan suçlar nazara alınır. Yargıtay daireleri ile kurulları oylamaya katılacakların tümünün hazır bulunması veya Kanunla belli edilen çoğunluğun meydana gelmesi halinde toplanır. Gö-

rüşmeler gizli olur. Daire ve kurullarda kararlar çoğunlukla verilir. Bu konuda bazı özel istisna hükümleri vardır. Dairelerin veya Genel Kurulların başkan ve üyeleri reddolunabilir. Red konusundaki talepler, reddedilen başkan veya üye katılmaksızın ilgili daire veya genel kurullarca incelenerek kesin olarak karara bağlanır. Daire ve kurulların toplantılarını engelleyecek biçimde toplu red istemleri dinlenmez. 21 Hukuk ve 11 Ceza dairesinin görevleri Yargıtay Kanununun 14.md.'si gereği belirlenmiştir³⁴

Yargıtay Hukuk Daireleri

Yargıtay'da 23 hukuk dairesi bulunmaktadır. Yargıtay Hukuk Dairelerinin görevleri şunlardır:

1. Adliye mahkemelerince verilen ve Kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümleri ilk ve son merci olarak inceleyip karara bağlamak,
2. Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili ve özel kanunlarında belirtilen kimseler aleyhindeki görevden doğan tazminat davalarına ve bunların kişisel suçlara ait ceza davalarına ve kanunda gösterilen diğer davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmak,
3. Kanunlarla verilen diğer işleri görmek³⁵

Amaç, kapsam ve yöntem

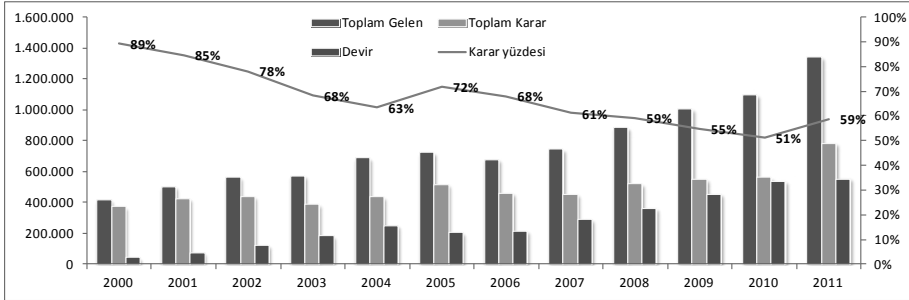
2000-2011 yılları arasında 11 yıllık süre ile Yargıtay başkanlığı Ceza ve Hukuk dairelerinin çalışma yoğunluğunun incelenmesi ve Yargıtay daireleri tarafından verilen kararlara ilişkin farklılıkların belirlenmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Araştırma tarama modeli niteliğindedir. Araştırmada 2000-2011 yılları arasında Yargıtay dairelerine ilişkin dava sayıları ve karar yüzdeleri yıllar bazında irdelenmiş ve ceza ve hukuk daireleri arasında kıyaslama yapılmıştır. Yargıtay daireleri tarafından verilen kararlara ilişkin farklılıkların belirlenmesinde t-testi ve anova testlerinden faydalanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS18 paket programı kullanılmıştır.

³⁴ (<http://www.yargitay.gov.tr>).

³⁵ (<http://www.megep.meb.gov.tr>).

Yargıtay Ceza ve Hukuk dairelerine ilişkin genel durum:

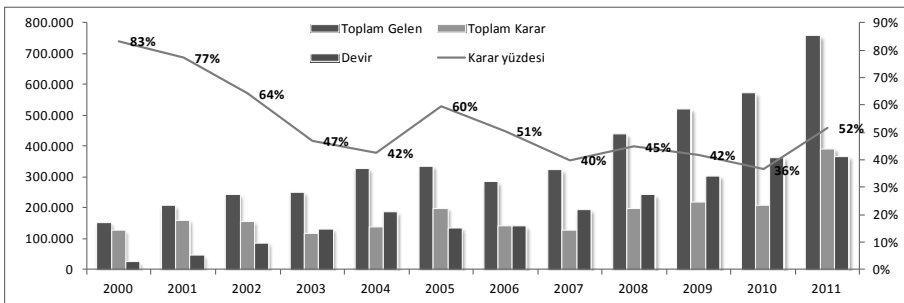
Yargıtay Ceza ve Hukuk dairelerinde görülen davaların son 11 yıla ait geriye dönük verileri incelendiğinde aşağıdaki gibi bir tablo açığa çıkmaktadır.

Toplam gelen dava sayılarına bakıldığında; gelen dosya sayılarına yıllar bazında sürekli olarak bir artış göze çarpmaktadır. 2000 yılında 418 bin civarında olan dosya sayısı, 2011 yılında %220 artışla 1 milyon 340 bin civarı sayılara ulaşmaktadır. Her iki dairenin birlikte verdikleri karar yüzdesine bakıldığında, karar yüzdesinin toplam gelen dosya sayısı ile yüksek derecede ilişkili olduğu görülmektedir. Gelen dosya sayısı ile verilen karar yüzdesi arasında %82'lik negatif ilişki bulunmaktadır. 2000'li yıllarda %89 olan karar yüzdesi 2011 yılında son yıllardaki ufak yükselişle beraber %59'a düşmektedir.

Ceza dairelerine ilişkin durum:

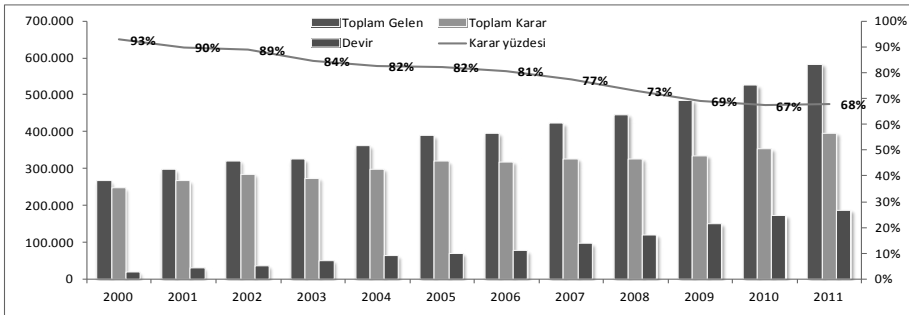
Aynı döneme ait Ceza dairelerine ilişkin çalışma istatistiklerine ait veriler incelendiğinde aşağıdaki gibi bir durum öne çıkmaktadır.

Ceza dairelerinin toplam dosya sayısında son 11 yılda dramatik bir yükseliş gerçekleşmiştir. 2000’li yıllarda yaklaşık 152 bin civarında olan dosya sayısı, 2011 yılına gelindiğinde yaklaşık 758 bin civarına ulaşmaktadır. Bu da yaklaşık olarak %397’lik bir artışa denk gelmektedir. Ceza dairelerine gelen dosya sayısı ile beraber karar yüzdesinde de dramatik bir düşüş gerçekleşmiştir. 2010 yılına gelindiğinde karar yüzdesi %36 ile en dip seviyeye ulaşırken, 2011 yılında %52 ile tekrar yükselişe geçmektedir. Ceza dairelerine gelen dosya sayısı ile verilen karar yüzdesi arasında yüksek derecede ilişki bulunmaktadır. Gelen dosya sayısı ile karar yüzdesi arasında %56’lık ters ilişki bulunmaktadır.

Hukuk dairelerine ilişkin durum:

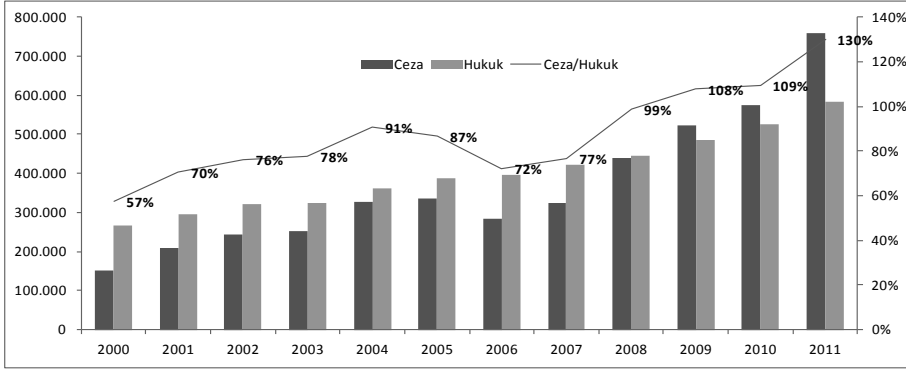
Aynı dönemdeki Hukuk dairelerine ilişkin analiz aşağıdaki gibidir.

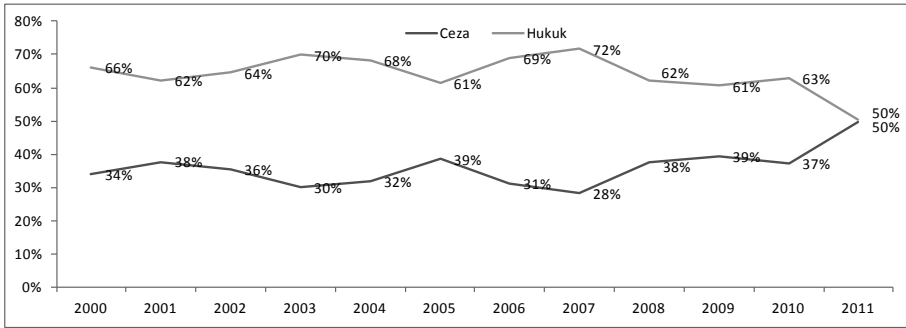
Hukuk dairelerindeki 2000-2011 arası döneme ait veriler incelendiğinde Ceza dairelerine benzer bir durum göze çarpmaktadır. Ancak yine de durumun Ceza dairelerinden daha iyi olduğu söylenebilmektedir. Hukuk dairelerindeki 2000’li yıllara ait dosya sayısı yaklaşık 265 bin civarında iken 2011’li yıllara gelindiğinde, %119 artışla 582 bin sayılarına ulaşmıştır. Hukuk dairelerindeki verilen karar yüzdesi göreceli olarak Ceza dairelerinden daha iyi durumdadır. Ancak, 2000’li yıllarda %93 olan rakam 2011’li yıllarda %68’e düşmektedir. Hukuk dairelerindeki verilen karar yüzdesi ile gelen dosya sayısı arasında %96 oranında ters ilişki bulunmaktadır.

Hukuk ve Ceza daireleri karşılaştırma:

2000-2011 yılları arasındaki hukuk ve ceza daireleri arasındaki kıyaslama şu şekildedir.

Her iki daireye gelen dosya sayıları, 2000 yılından bu yana sürekli olarak artış göstermiştir. Ancak sonuçlar incelendiğinde daha kötü bulgular elde edilmiştir. Ceza davalarının hukuk davalarına oranı giderek yükselen bir eğilim göstermektedir. 2010 yılı ise bir dönüm noktası olmuş ve ceza davalarının sayısı hukuk davalarının sayısını aşmıştır. 2000’li yıllarda Ceza davalarının hukuk davalarına oranı %57 seviyesinde iken, 2011’de bu oran %130’lar seviyesine ulaşmıştır.

Hukuk daireleri ve Ceza daireleri beraber incelendiğinde, 2000’li yıllardan başlamak üzere Ceza dairelerinde genel toplama göre verilen karar sayısında artış olduğu gözlenmektedir. Aynı dönemde Hukuk dairelerine bakıldığında, Karar sayısında giderek bir düşüş göze çarpmaktadır. Her iki daire de 2011 yılında oransal anlamda benzer bir tablo çizerek toplamın %50’sine ulaşmaktadır.

Yargıtay Ceza ve Hukuk daireleri verilen toplam karar sayısı istatistiksel karşılaştırması:

H0: Ceza dairesinin verdiği toplam karar sayısı ile hukuk dairesinin verdiği toplam karar sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yapılan analiz sonucunda, elde edilen Sig değerlerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle H0 hipotezi ret edilir. Ceza dairesinin verdiği toplam karar sayısı ile Hukuk dairesinin verdiği karar sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances					t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Toplam Karar	Equal variances assumed	1,278	,270	-5,288	22	0,000	-129209,333	24434,058	-179882,468	-78536,199
	Equal variances not assumed			-5,288	17,144	0,000	-129209,333	24434,058	-180727,736	-77690,931

H0: Ceza alt dairelerinin verdiği karar sayılarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan analiz sonucunda, elde edilen Sig değerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle H0 hipotezi ret edilir. Ceza alt dairelerinin verdiği toplam karar sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

ANOVA					
Toplam Karar					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4233546352,803	10	423354635,280	7,657	0,000
Within Groups	6689757608,167	121	55287252,960		
Total	10923303960,970	131			

Yargıtay Ceza, 1. 9. 5. 11. 8. 3. 4. 6. 7. Daireleri, 5. 11. 8. 3. 4. 6. 7. 10. Daireleri ve 8. 3. 4. 6. 7. 10. 2. Daireleri verdikleri karar sayılarında anlamlı bütünlük oluşturacak şekilde gruplandırılabilir.

Toplam Karar					
Scheffea					
Yargıtay Dairesi		N	Subset for alpha = 0.05		
			1	2	3
	11	12	6375,58		
	19	12	9897,17		
	15	12	12364,25	12364,25	
	111	12	12900,50	12900,50	
	18	12	13803,92	13803,92	13803,92
	13	12	16707,17	16707,17	16707,17
	14	12	18054,08	18054,08	18054,08
	16	12	18746,08	18746,08	18746,08
	17	12	18789,00	18789,00	18789,00
	110	12		23713,08	23713,08
	12	12			26777,50
	Sig.		,095	,189	,063

H0: Hukuk alt dairelerinin verdiği karar sayılarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan analiz sonucunda, elde edilen Sig değerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle H0 hipotezi ret edilir. Hukuk alt dairelerinin verdiği toplam karar sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

ANOVA					
Toplam Karar					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9134908737,103	20	456745436,855	33,382	,000
Within Groups	3160662147,833	231	13682520,120		
Total	12295570884,937	251			

Yargıtay Ceza, 7. 15. 8. 16. 17. 19. 18. 14. 6. 11. 1. 4. 21. Daireleri, 15. 8. 16. 17. 19. 18. 14. 6. 11. 1. 4. 21. 10. 20. Daireleri, 8. 16. 17. 19. 18. 14. 6. 11. 1. 4. 21. 10. 20. 13. Daireleri, 16. 17. 19. 18. 14. 6. 11. 1. 4. 21. 10. 20. 13. 3. Daireleri, 17. 19. 18. 14. 6. 11. 1. 4. 21. 10. 20. 13. 3. 5. 2 Daireleri, 5. 2. 12. Daireleri, 12. 9. Daireleri verdikleri karar sayılarında anlamlı bütünlük oluşturacak şekilde gruplandırılabilir.

Toplam Karar								
Scheffea								
Yargıtay Dairesi	N	Subset for alpha = 0.05						
		1	2	3	4	5	6	7
27	12	6488,92						
215	12	7130,67	7130,67					
28	12	8307,00	8307,00	8307,00				
216	12	10016,83	10016,83	10016,83	10016,83			
217	12	10279,58	10279,58	10279,58	10279,58	10279,58		
219	12	12201,83	12201,83	12201,83	12201,83	12201,83		
218	12	12448,92	12448,92	12448,92	12448,92	12448,92		
214	12	12779,83	12779,83	12779,83	12779,83	12779,83		
26	12	13058,08	13058,08	13058,08	13058,08	13058,08		
211	12	13327,42	13327,42	13327,42	13327,42	13327,42		
21	12	14235,42	14235,42	14235,42	14235,42	14235,42		
24	12	14525,67	14525,67	14525,67	14525,67	14525,67		
221	12	14673,33	14673,33	14673,33	14673,33	14673,33		
210	12		15116,67	15116,67	15116,67	15116,67		
220	12		15147,92	15147,92	15147,92	15147,92		
213	12			16404,42	16404,42	16404,42		
23	12				17621,67	17621,67		
25	12					18773,75	18773,75	
22	12					18783,50	18783,50	
212	12						26414,67	26414,67
29	12							33470,75
Sig.		,094	,119	,106	,202	,057	,193	,359

H0: Ceza alt dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayılarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan analiz sonucunda, elde edilen Sig değerinin 0,05'ten küçük olması sebebiyle H0 hipotezi ret edilir. Ceza alt dairelerinin yıllar bazında verdiği toplam karar sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

ANOVA					
Toplam Karar					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3770664657,152	11	342787696,105	5,751	,000
Within Groups	7152639303,818	120	59605327,532		
Total	10923303960,970	131			

H0: Hukuk alt dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayılarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Yapılan analiz sonucunda, elde edilen Sig değerinin 0,05'ten büyük olması sebebiyle H0 hipotezi ret edilemez. Hukuk alt dairelerinin yıllar bazında verdiği toplam karar sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

ANOVA					
Toplam Karar					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	ig.
Between Groups	712627291,413	11	64784299,219	1,342	,202
Within Groups	11582943593,524	240	48262264,973		
Total	12295570884,937	251			

TARTIŞMA

Geçmişten günümüze kadar birçok alanda olduğu gibi hukuk alanında da yığılan iş yükü kurum ile bireylerin verimliliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konuda yapılan birçok araştırma iş yükü fazlalıklarının başta verimlilik olmak üzere iş kalitesini de düşürmektedir yönünde ifade edilmektedir. Bu konuda yapılan çalışma ve araştırmalara baktığımızda ise;

Henden & Henden (2005); "Bilgi çağı toplumlarında şeffaflık, vatandaş odaklılık, hesap verilebilirlik gibi ilkelere sahip yönetim anlayışı ile kurumsal nitelik insana verilen önemi ön plana çıkarmaktadır".³⁶

³⁶ Henden,B., Henden R., (2005); "Yerel Yönetimlerde Hizmet Sunumlarındaki

Hukuk üreten kurumlarda hizmet ve adalet ilk planda gelir. Bu durum insana ve yaşama verilen önemin ne denli ilk derecede olduğuna işaret eder.

Hak ve özgürlükten bahsedebilmemiz için hukuk sistemi başta olmak üzere hukuk dağıtan kurumların etkin ve şeffaf çalışması gerekir.³⁷

Nesnel açıdan bakıldığında adalet mutlak bir değer anlatımıdır. İnsan ahlakını araştıran inceleyen ve davranışlarını eleştiren en önemli sistem bütünüdür.³⁸

Adalet insan hayatının her safhasında önemli bir yer tutar. Hayatın her anında insanın karşısına ulusal ya da uluslararası bir çok sorun çıkabilir. Bu sorunlar bireyler ya da doğal yolla ile de gerçekleşir. Fakat adaletin en önemli dağıtıcısı ve bunun uygulayıcısı hukuk kurumları ile onun çalışanlarıdır.³⁹

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı gibi adalet kavramı oldukça önemlidir. Fakat bu adaletin dağıtımı ve uygulanışı da bir o kadar farklı bir öneme sahiptir. Yüce Atatürk'ün de dediği gibi "Adalet Mülkün Temelidir". Yani doğru dağıtılmayan bir adaletten ne topluma ne de ülkelere bir fayda sağlanamaz. Bu araştırma sonucunda Yargıtay iş yükünün önemi üzerinde durulmuş ve araştırma sonucunda elde edilen verilere bakıldığında stratejik bir çalışma planına ihtiyacın önemi ortaya çıkmıştır.

Oluşan bu iş yükü nedeniyle Yargıtay ve yerel mahkemelerin doğru adalet kavramından uzaklaştığı gerçeğini unutmamak gerekir. Çünkü iyi incelenmeyen bir dava ya da dosyanın ilgili tarafa bir fayda sağlaması söz konusu olamaz. Bu nedenle oluşan iş yükünün azaltılması hem stratejik açıdan fayda sağlayacak hem de oluşan iş yükünü azaltacaktır.

Hak elde edilmesi oldukça zor bir kavramı içermektedir. Yine bu konuda yapılan bir araştırma bunu oldukça iyi tanımlamaktadır. "Hak

³⁷ Değişim ve e-belediyecilik", Sosder Güz, Cilt:4, Sayı:14, ss.48-66
Karagöz Y., (2002); "Liberal Öğretide Adalet, Hak ve Özgürlükler", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık Sayısı, Cilt: 26 No:267-295
³⁸ Cevizci A., (1996), "Felsefe Sözlüğü" Ekin Yayınları, Ankara. s.19
³⁹ Karacelil S., (2013), "Ailede Adalet Eğitimi", JASSS, V:6, ISSUE:8, pp.253-278

insanların istediklerini karşılayacak olan devletin doğuşu ve bu devlete bağlı hukuk ile adalet dağıtan kurumların işlevselliği ile paralellik içermektedir".⁴⁰ Görüldüğü gibi hukukun önemi oldukça fazladır. Doğru dağıtılmayan bir hak özgürlüğü ve eşitsizlik sonucunda adalet kavramından bahsetmek oldukça zordur.

Birçok kurumda olduğu gibi kamu ve özellikle hukuk kurumlarında oluşan iş yükü nedeniyle oluşan sorunlar oldukça fazladır. Bu durum başta toplumun kurumlara olan güveninin azalması, kurum ve birey arasındaki ilişkinin bozulmasına neden oluşturmaktadır. Yine son yıllarda Yargıtay adına oluşan toplumsal bakış açısı da mevcut iş yükü nedeniyle güven azalmasına neden oluşturmıştır. Ulusal basın ve uluslararası basın tarafından bu durum sürekli dile getirilen bir gerçektir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yargıtay başkanlığı Ceza ve Hukuk dairelerinin son 11 yıllık dönemi incelendiğinde,

Genel olarak hem Ceza hem de Hukuk dairelerinde, son 11 yılda gelen dosya sayısında çok yüksek oranlarda artış gerçekleşmiştir.

Gelen dosya sayısı yükselirken, Yargıtay dairelerindeki çalışma temposu da sürekli olarak yükselmektedir. Çalışma temposunun yüksek olması yetersizliği de beraberinde getirmektedir. Ortalamada her iki dairede de verilen karar yüzdesinde dosya sayısı ile beraber çok ciddi düşüşler gerçekleşmiştir. Dosya sayısı ile verilen karar yüzdesi arasında her iki dairede de yüksek oranda ters ilişkiye rastlanılmıştır.

Hukuk daireleri son 11 yılda da Yargıtay'ın en yoğun çalışan birimleri olma özelliğini devam ettirmiştir. Yıllar bazında toplam gelen dosya sayısı artmakta ve verilen karar yüzdesi azalmaktadır.

Ceza daireleri giderek artan oranda yoğunlaşmaktadır. 2009 yılı itibari ile Ceza dairelerindeki dosya sayısı Hukuk dairelerini aşmaktadır. 2011 yılına gelindiğinde ise tarihinin en yüksek rakamına ulaşmıştır. Ceza dairelerinde de hukuk dairelerine benzer şekilde, yıllar

⁴⁰ Öktem N., (1994); "Adalet Kavramı ve Sosyal Realite", Adalet Kavramı Ed. Güriz, A., Türkiye Felsefe Kurumları Yayınları, Ankara. ss.11-12

bazında toplam gelen dosya sayısı artmakta ve verilen karar yüzdesi azalmaktadır.

Yıllar ve Yargıtay daireleri bazında farklılıkla beraber, Ceza ve Hukuk alt dairelerinin aralarında da karar verme sayılarında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Her iki dairede de belirli daireler anlamlı bir bütünlük sağlayacak şekilde gruplandırılabilir.

Ceza dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayısında anlamlı bir farklılık bulunurken, Hukuk dairelerinin yıllar bazında verdiği karar sayılarında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

ÖNERİLER

Yaptığımız bu araştırma sonucunda geçmiş yıllardan bir sonraki yıla aktarılan iş yükü ile birlikte mevcut yılın da iş yükünün birleşmesi kurumların etkin çalışmasına zarar vermektedir.

Yığılan iş yükü nedeniyle, başta kurum olmak üzere çalışanların iş verimliliği azalmaktadır.

Yerel mahkemelerde oluşan iş yükü nedeniyle ilgili Yargıtay dairelerinin çalışma ortamındaki fiziki durum başta olmak üzere zaman süreci yetersizliği iş verimliliğini olumsuz etkilemektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Stratejik iş planları oluşturulmalı,

Uzmanlaşmış kadroya önem verilmeli ve mevcut yapı daha güçlü hale getirilmeli,

Yargıtay dairelerinin iş yükünün azaltılarak daha etkin hale getirilmesi fiziki ve stratejik açıdan yaratılmalı,

Yerel mahkemelerdeki dava süreçlerinde mahkemelerin daha etkin çalışması sağlanmalı, uzman iş gücünün yaratılarak hayata geçirilmesi sağlanmalı. Bu durum Yargıtay dairelerinin ilgili dosya üzerindeki çalışma sürecini azaltacağından iş yükü de azalacaktır.

Uzmanlaşmış iş gücü ve yetişmiş hakim savcının etkin kullanılması sağlanmalı. Yine bu durum bir çözüm önerisi şeklinde dikkate alınmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan “Yargı Reformu Strateji Taslağı” hakkındaki Yargıtay Görüşü s.16-17
- Akçin İ., Yargıtay Ceza Dairelerinde İş Yükü Sorunu. (www.yargitay.gov.tr/abproje/.../AKCIN_YargitayCezaDaireleriIsYuku).
- Cevizci A., (1996), “Felsefe Sözlüğü” Ekin Yayınları, Ankara. s.19
- Henden B., Henden, R., (2005); “Yerel Yönetimlerde Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve e-belediyeçilik”, Sosder, Güz, Cilt:4, Sayı:14, ss.48-66
- Karagöz Y., (2002); “Liberal Öğretide Adalet, Hak ve Özgürlükler”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık Sayısı, Cilt: 26 No:267-295
- Karaceli S., (2013), “Ailede Adalet Eğitimi”, JASSS, V:6, ISSUE:8, pp.253-278
- Öktem N., (1994); “Adalet Kavramı ve Sosyal Realite”, Adalet Kavramı Ed. Güriz, A., Türkiye Felsefe Kurumları Yayınları, Ankara. ss.11-12
- http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Yarg%C4%B1tay%20Hukuk%20Daireleri%20Kalem%20Hizmetleri.pdf
- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2797.pdf>
- http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/bugunku_yargitay.pdf
- <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/isbolumu/2014isbolumu.pdf>
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 1, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 10, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 11, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 12, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 2, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 3, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 4, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 5, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 6, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 7, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 8, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Kuruluş, madde 9, (<http://www.mevzuat.gov.tr>)
- Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 15, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).
- Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 16, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 17, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 18, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 19, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri madde 20, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, madde 13, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay Kanunu, Yargıtay Daire ve Kurullarının Görevleri, madde 14, (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

Yargıtay'ın İş Yükü Anadolu Ajansı Haberi, (<http://haberciniz.biz/yargitayin-is-yuku-2571096h.htm>)